Akademik İncelemeler Dergisi
Journal of Academic Inquiries

e-ISSN : 2602-3016
Yayıncı/Publisher : Sakarya Üniversitesi

Cilt/Vol. 20, Sayı/No. 2, 412-424, 2025
DOI: https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.1685866

Araştırma Makalesi / Research Article

Gürcü Rüyası Partisi: "Yabancı Ajan" Yasa Tasarısının AB ile İlişkiler Kapsamında Değerlendirilmesi

Evaluaton of the Georgian Dream Party "Foreign Agent" Bill within the Scope of Relations with the EU

Seda Kaya Karabulut

Bursa Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Bursa, Türkiye, seda.kaya@btu.edu.tr, ror.org/03rdpn141

Öz: Küresel düzenin "soğuk" büyük güçlerinden olan SSCB 1991'de resmen dağıldığında siyaset bilimi akademisi, post komünist devletlerde başlayan demokratikleşme sürecinin heyecanıyla liberal siyasetin zaferini ilan ettiler. Gerçekten de o günden bugüne, komünist kurumsal geleneklerden kâğıt üzerinde bir kopuş yaşandığı ve bunun önemli ölçüde AB etkisi ile gerçekleştiği kabul edilebilir. Hatta kâğıt üzerindeki siyasi dönüşümün demokratikleşen devletlerin toplumlarında da bir ölçüde destek bulduğu tartışılmazdır. Ancak gelinen son noktada Polonya ve Macaristan'ın önemli örneklerini oluşturduğu bir "demokraside geriye gidiş" diğer bir ifadeyle "demokratik erozyon" süreci 2010'lu yıllardan bugüne akademiyi meşgul etmektedir. Gürcistan soğuk savaş döneminin o iki kutuplu küresel dengesini, iç siyasetinde hala yaşatmak zorunda olan, bir ölçüde Batı yanlısı ancak Rusya'dan tamamen kopması oldukça zor görünen bir devlet olması açısından hem demokratikleşme hem de demokratik erozyon sürecinin önemli bir diğer örneğidir. Nisan 2024 sonunda iktidar partisi olan Gürcü Rüyası Partisi'nin "yabancı ajan" ismini verdiği ve temelde ülkedeki yabancı fon kaynaklı sivil toplum kuruluşlarını kontrol etmeyi amaçlayan yasa tasarısı ise, daha yakın zamanda AB adaylık statüsü kazanan Gürcistan için demokratik bir sorgulamayı yaratacaktır. Bu kapsamda ekonomik ve politik alanlarda AB ile yakınlaşan Gürcistan'ın, Osetya ve Abhazya topluluklarını her fırsatta Gürcistan'ın egemenliği aleyhine kışkırtan Rusya'ya yakınlaşacağı öngörüsü, Rusya ile çok yakın bir zamanda sıcak çatışmaya giren Gürcistan için uzun vadeli bir çıkarım olacaktır. Ancak daha kısa vadede özellikle bu yasa tasarısının AB ile ilişkilerde birtakım açmazları doğuracağı öngörülebilir. Bu çalışma, "yabancı ajan" yasa tasarısının Gürcistan'ın Rusya ve AB arasındaki siyasetinin yeni pusulasının Rusya olup olmayacağını ve AB ile ilişkilerinin bu kapsamdaki seyrini tartışmaya açacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gürcistan, Rusya, AB, Gürcü Rüyası Partisi, Demokrasi

Geliş Tarihi/Received: 28.04.2025
Kabul Tarihi/Accepted: 10.09.2025
Yayımlanma Tarihi/ Available Online: 23.09.2025

Abstract: When the Soviet Union, one of the "cold" great powers in the global order, officially dissolved in 1991, the political science academy, filled with the excitement of the democratization process beginning in post-communist states, declared the victory of liberal politics. Indeed, since then, it can be accepted that there has been a formal break from post-communist institutional traditions, largely driven by the influence of the EU. It is undeniable that this political transformation on paper has also found some support in the societies of democratizing states. However, the current state of affairs, particularly the "democratic backsliding" or more accurately, the "democratic erosion" process, primarily observed in Poland and Hungary, has occupied academic attention since the 2010s. Georgia, which still experiences the global Cold War-era balance of power in its domestic politics, represents another significant example of both the democratization and democratic erosion processes. As a state that is somewhat pro-Western but still hard to break away from Russia, it illustrates the complexities of these dynamics. At the end of April 2024, the ruling party of Georgia, the Georgian Dream Party, introduced a bill titled "Foreign Agents," which aims to control foreign-funded NGOs in the country. This bill will create a democratic dilemma for Georgia, which has recently gained EU candidate status. While Georgia has been economically and politically aligning with the EU, there is speculation that it will grow closer to Russia, which frequently stirs up the Abkhazia and South Ossetia communities to undermine Georgia's sovereignty. This poses a long-term dilemma, especially given Georgia's recent experiences with a hot conflict with Russia. However, in the short term, it is predicted that this bill will create certain challenges in Georgia's relationship with the EU. This study will discuss whether Russia will be the new compass of Georgia's politics between Russia and the EU, and how this will affect the trajectory of Georgia-EU relations.

Keywords: Georgia, Russia, EU, Georgian Dream Party, Democracy

Cite as(APA 7): Kaya Karabulut, S. (2025). Gürcü rüyası partisi: "Yabancı Ajan" yasa tasarısının AB ile ilişkiler kapsamında değerlendirilmesi. *Akademik İncelemeler Dergisi*, *20*(2), 412-424. https://doi.org/10.17550/akademikincelemeler.1685866

This is an open access paper distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Extended Abstract

Georgia's relations with Russia and the EU directly shape the country's domestic politics. In Georgia, where the fear of a return to the old Soviet order remains dominant, pro-Russian politics are viewed as the "other," and the reputations of rival parties associated with Russia are weakened through this narrative. In contrast, pro-Western orientation is seen as a more legitimate position and has become a ritualized part of political discourse. Pro-Western stances are similarly instrumentalized by political elites as an internal source of legitimacy, used to accuse rivals of being anti-Western. These efforts at delegitimization (Davtyan, 2022) have intensified not only between ruling and opposition parties but also among opposition parties themselves.

When the Georgian government passed the "Law on Transparency of Foreign Influence," also known as the "Foreign Agent Law," in April 2024, the opposition labeled it a "Russian law" and perceived it as a major obstacle to Georgia's EU membership aspirations. This development further deepened political polarization and perpetuated the intense competition among political parties. As political tensions spilled over into society, Georgia, a country previously analyzed within the framework of democratization, began to experience signs of democratic stagnation and even democratic backsliding (Carothers & Press, 2022), prompting a re-evaluation of its democratic trajectory.

While some studies emphasize the duality between Russia and the West in Georgia's political formation, other studies argue that there has been a consistent pro-Western political orientation since independence (Kakhishvili, 2021, s. 176). However, by observing certain elements of democratic regression, this study proposes that Georgia's close relations with the West have exhibited inconsistencies dependent on shifts in relations with Russia. Therefore, we do not support the idea of a consistent positive continuity in Georgia's Western alignment.

In this context, the populist strategies employed by political parties to attain power have emerged as a major factor hindering the development of a coherent and institutionalized national vision. To analyze this situation more meaningfully, it is necessary to explain the policies of the ruling Georgian Dream Party and its classification within the broader party system. Subsequently, to reveal how relations with Russia impact ties with the West, the Georgian Dream Party's proximity to Russia must be examined, with special attention given to the Foreign Agent Law at a micro level.

By comparing the Georgian law with its Russian counterpart, we aim to concretely illustrate the warming phase in Russia-Georgia relations and emphasize the dependency of Georgia's Western relations on its relationship with Russia. Thus, by exposing the influence of Russia on Georgia's interactions—particularly with the EU—this study will draw conclusions about the challenges facing Georgia's democratization process and the future trajectory of its EU relations.

Recent observations in global politics reveal that illiberal actors are on the rise, and the democratic defenses of young democracies—especially post-Soviet states—against this rise are relatively weak. Pressures, whether military or political, from powerful illiberal forces like Russia are particularly important because they tend to weaken democratic resilience. The Foreign Agent Law serves as an empirical example that supports this argument concerning political pressure.

Based on this, several conclusions can be drawn. First, the claim that there is continuity in Georgia's relations with the West is difficult to support. The trajectory of Georgia's relations with Russia inversely affects its relations with the European Union. Consequently, a pendulum-like movement between two poles persists in Georgian politics, and no clear continuity in foreign policy toward either direction can be observed.

Secondly, authoritarian tendencies typically begin with the rhetoric of politicians and are subsequently followed by institutional changes that undermine democracy. The ruling Georgian Dream Party's

enactment of the “Foreign Influence Transparency” law exemplifies this process, as the law incorporates anti-democratic elements. It has been observed that criticisms labeling this legislation a “Russian-style law” have increased due to concerns that the balance of foreign policy might tilt toward Russia. In the short term, one could argue that Georgia’s foreign policy has shifted toward Russia. However, in the medium term, it is unrealistic for a country that must maintain a balance to pursue a single, fixed direction.

The Foreign Agent Law has mobilized public opposition against the government. From a political science perspective, popular uprisings are powerful enough to transform state structures profoundly—even to the point of revolution—and can permanently dismantle state institutions. Frequent uprisings and subsequent changes in government decisions based on these uprisings can pose medium-term risks for a country’s institutional tradition and stability. While it is vital for representative democracy to reflect the people’s demands, it is equally essential for state decisions to become institutionalized above transient political dynamics. In this regard, Georgia must first institutionalize its foreign policy tradition and shift away from a fragile balancing act, instead positioning itself as a strategic country in the global arena. Domestically, Georgia must move beyond being a country whose institutional development is shaped directly by populist public demands.

The Foreign Agent Law has seriously impacted Georgia’s relations with the European Union, calling into question its pro-Western orientation and intensifying domestic polarization. The EU has expressed concern that the legislation hinders Georgia’s progress toward democratization and may further deepen ties with Russia. While Georgia struggles to improve its relations with the West, it risks moving closer to Russia. Institutional decisions like this, which carry the risk of reversing the democratization process, may cause Georgia to stagnate in its EU relations. This could generate "democracy fatigue" domestically, where the EU-Russia rivalry prevents political progress, and leave Georgia stuck in an inactive, passive position in foreign affairs.

1. Giriş

Gürcistan’ın Rusya ve Avrupa Birliği (AB) ile olan ilişkileri ülkenin iç siyasetini doğrudan belirlemektedir. Eski Sovyet düzenine geri dönme korkusunun daha hâkim olduğu Gürcistan’da Rusya yanlısı bir siyaset "öteki" olarak görülür ve rakip partilerin Rus yanlısı olanlarının itibarları bu politikayla zayıflatılmaya çalışılır. Rus yanlılığına karşılık nispeten daha meşru görülen Batı yanlılığı ise partilerin siyaset yapma ritüellerinde yer edinmiştir. Bu partiler aynı şekilde Gürcistan’ın Batı ile entegrasyonunu içsel meşruiyet kaynağı olarak gösteren siyasi elitler tarafından, rakiplerini Batı karşıtı olarak suçlamak için de araçsallaştırılmıştır. Delegitimasyon (Davtyan, 2022) olarak da adlandırılan bu ötekileştirme çabaları, sadece iktidar ve muhalefet partileri arasında değil, aynı zamanda muhalefet partileri arasında da yoğunlaşmıştır. 2024 Nisan ayında Gürcistan hükümeti, “Yabancı Etkinin Şeffaflığı” kanun reformunu ya da bilinen diğer bir ifadeyle “Yabancı Ajan” yasasını kabul ettiğinde, bu yasa Gürcü muhalefeti tarafından “Rusya yasası” olarak etiketlenmiş ve Gürcistan’ın AB üyeliği için bir engel olarak görülmüştür. Bu durum, Gürcistan’daki kutuplaşmayı artırmış ve siyasi partiler arasındaki sert siyasetin devam etmesine yol açmıştır. Siyasetteki bu gerilim toplumun da sürece dâhil olmasıyla demokratikleşme süreci içerisinde incelenen Gürcistan için demokraside bir duraksama ve hatta demokraside geriye gidiş yani demokratik erozyon (Carothers & Press, 2022) şeklinde yeni değerlendirmeleri gerektirmiştir.

Gürcistan’ın siyasi şekillenmesine dair Rusya ve Batı arasındaki bu ikiliği dikkate alan çalışmalar olduğu gibi buna rağmen Batı yanlısı siyasi tutuma dair bağımsızlıktan beri bir süreklilik olduğunu iddia eden çalışmalar da vardır (Kakhishvili, 2021, s. 176). Ancak bu çalışma demokrasideki geriye gidişin bazı unsurlarını da gözlemleyerek, Gürcistan’ın Batı ile kurduğu yakın ilişkilerin, Rusya ile olan ilişkisindeki değişimlere bağımlı bir tutarsızlık olduğunu öne sürmekte ve dolayısıyla Batı ile ilişkilerde pozitif süreklilik olduğu düşüncesini desteklememektedir. Diğer bir deyişle, Batı ile ilişkiler artan bir pozitif

çizgide ilerlemekten ziyade mevcut hükümetlerin Rusya ile kurdukları siyasi ilişkileri doğrultusunda ilermektedir. Bu doğrultuda partilerin iktidara gelmek amacıyla yürüttükleri popülist siyaset, kurumsal ve tutarlı bir ülke vizyonu oluşmasına engel olan bir faktör olarak çalışmada öne çıkmaktadır. Bunu daha anlamlı analiz etmek için yönetimdeki Gürcü Rüyası Partisi'nin politikaları ve parti sınıfı olarak nerede konumlandığı açıklanacaktır. Daha sonra Rusya ile ilişkilerin, Batı ile ilişkilere etkisini ortaya çıkarmak amacıyla Gürcü Rüyası Partisinin Rusya ile ilişkilerindeki yakınlığı ve daha mikro seviyede Yabancı Ajan yasası ele alınacaktır. Yabancı Ajan yasasını Rusya'daki benzer bir yasayla ilişkilendirerek Rusya ile ilişkilerin yumuşama evresi somutlaştırılacak, Batı ile ilişkilerdeki süreksizliği ve Rusya ile ilişkilere olan bağımlılığı bu doğrultuda vurgulanacaktır. Böylece Batı ile özellikle AB ile ilişkilerdeki Rusya etkisini ortaya çıkararak Gürcistan'ın demokratikleşme sürecindeki açmazları ve AB ile ilişkilerinin yakın gelecekteki seyrine dair çıkarımlar yapılacaktır.

2. Gürcü Rüyası Partisi

2012 senesinde, bugün partinin fiili lideri olarak da görülen iş insanı Bidzina İvanişvili tarafından kurulan Gürcü Rüyası-Demokratik Gürcistan Partisi, (ქართული ოცნება – დემოკრატიული საქართველო, Kartuli otsneba – demok'rat'iuli Sakartvelo)[1] başlangıçta kendisini merkez-sol pro-Avrupa bir parti olarak konumlandırmış, Euro-Atlantik entegrasyonunu hedeflemiş ve merkez-sol ile merkez-sağ ekonomik politikalarının bir karışımını benimsemiştir. Ancak bugün gelinen noktada partiye dair, Rus yanlısı olarak Avrupa şüpheciliğini içinde barındıran popülist[2] bir siyaset yapma tarzına büründüğü ve muhafazakâr söylemlerini arttırdığı iddiaları tartışılmaya başlanmıştır. Bidzina Ivanishvili başkanlığındaki Gürcü Rüyası Koalisyonu[3] tarafından kurulan hükümet, Saakaşvili'nin "Ulusal Hareket" inin Rusya karşıtı sert söylemini önemli ölçüde yumuşatarak Rusya ile ilişkileri normalleştirmeyi amaçlayan bir politika başlatmıştır (Kakachia vd, 2018, s. 814). Bu süreç demokrasi erozyonuna dair tartışmalı litatüre örnek teşkil etmesi açısından önemlidir.

Gürcü Rüyası Partisi, Gürcistan'daki çoğunluk hükümetini oluşturmakta ve seçimlerde genellikle en yüksek oy oranına sahip olmuştur. Bu nedenle, Gürcistan'daki en güçlü siyasi yapıdır. Parti başlangıçta eski hükümetin yolsuzlukla mücadele ve yargı bağımsızlığı gibi eksik kaldığı alanlarda reformlar vaat etmiştir. Bu doğrultuda Gürcistan'da demokratik reformlara odaklanacağı liberal ekonomik reformlar ve sosyal refah devleti kurma hedefiyle yola çıkmıştır. Ancak zamanla hükümetin özellikle medya üzerindeki kontrollü etkisi, eleştirilen noktalar arasında yer almaktadır. Parti bu eleştirilere genellikle halkın değerlerine ve geleneklerine saygı gösteren tutumuyla açıklık getirmeye çalışsa da partiye yönelik eleştiriler, özellikle yönetim tarzı ve reformlarındaki yavaşlık gibi konular güncel siyaseti hala meşgul etmektedir. Gürcü Rüyası Partisi, popülist siyaseti nedeniyle pragmatik, kendisini halkçı olarak nitelendiren merkez sağ bir parti olarak Gürcistan'ın siyasi yapısında önemli bir yere sahiptir.

Gürcü Rüyasının konumunu ve Gürcistan'ın AB ile ilişkilerindeki değişimi daha net görmek açısından bir önceki AB ılımlısı yönetimle, Birleşik Ulusal Hareket (United National Movement - UNM) ile kıyaslamak daha somut bir tablo ortaya çıkaracaktır. Birleşik Ulusal Hareket, Gürcistan'ın en eski ve en

[1] Buradan sonra Gürcü Rüyası Partisi olarak kullanılacaktır.

[2] Gürcistan'daki popülist siyaset doğrudan AB şüpheciliği ile ilişkilendirilmez yani tüm populist partiler AB'ye temelden karşı değildir. Ancak sağcı (ulusalcı) popülist partiler arasında güçlü bir Euroskeptik eğilim görülmektedir. Bu partiler, ulusal kimlik vurgusuyla AB politikalarını eleştirmekte ve "yerli çıkarları" savunduklarını dile getirmektedir. (Silagadze, G. 2020. Is Georgian populism eurosceptic. European Journal of Political Research 49, no. 6: 787–817.)

[3] Gürcistan'da 2012 öncesi iktidardaki Birleşik Ulusal Hareket (UNM) partisine karşı Gürcü Rüyası - Demokratik Gürcistan (GD - DG) partisi etrafında oluşan bir genel siyasi ittifaktı. Koalisyon 2012'de kuruldu ve aynı yıl yapılan parlamento seçimlerini kazandı. İttifak 2016'da dağıldıktan sonra GD - DG 2016 ve 2020 parlamento seçimlerini bağımsız olarak kazandı. Koalisyon başlangıçta farklı ideolojik yönelimlere sahip altı siyasi partiyi içeriyordu. Partiler, piyasa yanlısı ve Batı yanlısı liberallerden milliyetçilere ve korumacılara kadar uzanıyordu ve Mikheil Saakaşvili ve UNM'ye karşı duydukları hoşnutsuzlukta birleşiyorlardı. İttifak, resmen koalisyonun bir parçası olmasa da adaylarını Gürcü Rüyası Partisi listesinden çıkaran 3 diğer parti tarafından da desteklendi.

etkili muhalefet partilerinden biridir ve Gürcü Rüyasının en büyük rakibi olarak öne çıkmaktadır. İki parti arasındaki rekabet, genellikle ideolojik ve politik farklılıklara dayanmaktadır.

I. Birleşik Ulusal Hareket (UNM):

Birleşik Ulusal Hareket, 2003 yılında, Mikheil Saakashvili liderliğinde kurulmuştur ve Gürcistan'daki Gül Devrimi'nin öncüsü olarak bilinir. UNM, Batı yanlısı, neoliberal ekonomik politikaları savunmuş ve Gürcistan'ın NATO ve AB üyeliğini hedefleyen bir dış politika benimsemiştir Ayrıca, Rusya ile ilişkiler konusunda daha mesafeli bir yaklaşımı benimser (Kaya Karabulut, 2022a, s. 39). UNM, genellikle özgürlükçü, demokratik ve şeffaf bir hükümet anlayışını savunmuş ancak geçmişteki iktidar döneminde otoriter eğilimler ve siyasi muhalefete yönelik sert tutumlarla eleştirilmiştir.

II. Gürcü Rüyası Partisi (Georgian Dream Party):

Gürcü Rüyası, 2012 yılında Bidzina Ivanishvili liderliğinde kurulmuştur. Parti, Rusya ile ilişkilerde daha pragmatik bir yaklaşımı savunur, Batı ile de ilişkilere önem verir. Gürcü Rüyası, özellikle Gürcistan'ın ekonomik kalkınmasını sağlamayı ve dış politikada daha dengeli bir yaklaşım benimsemeyi hedefler. Ayrıca, Gürcistan'ın NATO ve AB üyeliğini savunsa da, Rusya ile daha yakın ilişkiler geliştirmek isteyen bir çizgide yer alır. Gürcü Rüyası, ülkedeki sosyal politikaları daha sosyal demokratik bir perspektiften ele alır ancak partinin uygulamaları genellikle bazı muhalefet grupları tarafından otoriter olarak nitelendirilmiştir.

UNM, Gürcistan'ın Batı ile entegrasyonuna tam olarak bağlıyken, Gürcü Rüyası, Batı ile ilişkilerini sürdürmesinin yanı sıra Rusya ile daha ılımlı bir ilişki geliştirmeyi amaçlar. UNM, daha liberal ve Batı yanlısı bir çizgide yer alırken, Gürcü Rüyası, daha muhafazakâr ve pragmatik bir yaklaşım sergileyerek hem Batı hem de Rusya ile dengeli bir ilişki kurmayı savunur. Gürcü Rüyası, özellikle sosyal hizmetlere daha fazla kaynak ayırma gibi politikalarla, ekonomik kalkınmayı desteklerken, UNM ise daha liberal ekonomik reformlara odaklanır. Bu iki parti arasındaki rekabet, Gürcistan'ın iç siyaseti üzerinde büyük bir etkiye sahiptir ve genellikle Batı ile ilişkiler, ekonomik politikalar ve ulusal güvenlik gibi meselelerdeki farklılıklar etrafında şekillenir.

Tablo 1

Gürcü Rüyası Partisi ve Birleşik Ulusal Hareket'in Karşılaştırması

	Birleşik Ulusal Hareket (UNM)	Gürcü Rüyası (GD
Kuruluş	2003, Mikheil Saakashvili liderliğinde	2012, Bidzina Ivanishvili liderliğinde
İdeoloji	Liberal demokrasi, Batı yanlısı	Pragmatik, Rusya ile yumuşama
Batı ile İlişkiler	Güçlü Batı entegrasyonu, NATO ve AB üyeliği hedefi	Batı ile ilişkiler sürdürülür, ancak Rusya ile de dengeli ilişkiler
Rusya ile İlişkiler	Sert tutum, Rusya karşıtlığı	Yumuşama, pragmatik yaklaşım, Rusya ile daha yakın ilişkiler
Dış Politika	Batı yanlısı, Avrupa entegrasyonu ve NATO üyeliği	Hem Batı hem de Rusya ile dengeyi koruma
İç Politika	Özgürlükçü, demokratik, şeffaf hükümet, vatandaş hakları	Sosyal demokratik ekonomi, sosyal hizmetlerde artış
Ekonomik Politika	Liberal ekonomik reformlar, serbest piyasa ekonomisi	Sosyal hizmetlere odaklanan, daha devletçi ekonomi politikaları

Tablo 1 (Devamı)

Toplumsal Politika	Demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hakları	Sosyal güvenlik, daha sosyal devlet politikaları
Temsil Edilen Kitle	Genellikle Batı yanlısı seçmen ve liberal destekçiler	Daha muhafazakâr ve sosyal demokrat kesimler
Sosyal Güvenlik ve Sağlık	Özel sektör destekli, daha liberal politikalar	Sosyal devlet, halkın sağlık ve eğitim gibi temel hakları daha ön planda tutar
Siyasi İmaj	Modernleşmiş, Batı yanlısı, liberal reformist	Pragmatik, halkçı, reformist ancak Rusya ile de ilişkilerde esneklik gösteren

Kaynak: Caliskan, O. (2023)

3. Gürcü Rüyası Parti Politikaları: Rusya ile Yumuşama

Gürcü Rüyası Partisi'nin Rusya ile yumuşama politikası, Gürcistan'ın dış politikasında oldukça önemli ve tartışmalı bir konudur. Gürcü Rüyası Partisi'nin bu politikasının birkaç ana unsuru bulunmaktadır ve bu yaklaşımın avantajları ve dezavantajları farklı bakış açılarıyla değerlendirilebilir. Gürcü Rüyası, Rusya ile ilişkilerde pragmatik bir yaklaşım benimsemiştir. Parti, Batı ile güçlü ilişkiler kurmayı sürdürürken, Rusya ile de daha sakin ve işbirliğine dayalı ilişkiler geliştirmeyi hedeflemiştir. Bu, özellikle Gürcistan'ın ekonomik çıkarlarını korumak ve Güney Osetya ve Abhazya gibi bölgesel anlaşmazlıkları daha istikrarlı bir ortamda çözmek adına önemli olabilir. Gürcistan, Rusya ile daha iyi ticaret ve ekonomik ilişkiler kurarak dış borçlarını azaltabilir. Güney Osetya ve Abhazya'daki sorunlar gibi çözülmesi zor olan bölgesel krizlerde daha fazla uluslararası desteği çekmek için Rusya ile işbirliği yapılabilir. Gürcistan'ın Batı ile olan ilişkileri zedelemeden, Rusya ile daha dengeli bir ilişki kurma çabası, ülkedeki iç istikrarı artırabilir. Bunun yanı sıra Rusya'nın Gürcistan'a yönelik baskıları ve etkisi, özellikle Güney Osetya ve Abhazya üzerindeki hak iddiaları devam ettiği sürece, bu yumuşama çabaları sınırlı kalabilir. Gürcü halkı, Rusya ile yakınlaşmayı genellikle olumsuz bir şekilde değerlendirebilir çünkü özellikle 2008'deki savaş ve Rusya'nın Gürcistan'a karşı tutumu hafızalarda tazeliğini korumaktadır. Batılı müttefikler, Gürcistan'ın Rusya ile yakınlaşmasını ve bu ülkeyle ekonomik ve politik işbirliği yapmayı sorgulayabilir bu da Gürcistan'ın AB ile olan ilişkilerini etkileyebilir.

Gürcü Rüyası Partisi'nin Rusya ile yumuşama çabaları, iç siyasette de önemli tartışmalara yol açmıştır. Parti, bazı durumlarda, Rusya ile ilişkilerde daha esnek ve sakin bir yaklaşımı savunurken, muhalefet bu politikaları Rusya yanlısı olarak nitelendirerek eleştirmiştir. Gürcistan'daki bazı kesimler, Rusya ile ilişkilerin düzeltilmesini ülkenin ekonomik kalkınması ve güvenliği açısından olumlu bir adım olarak görebilmektedir. Bu durum Gürcistan'ın iç politikasındaki kutuplaşmayı hafifletebilir çünkü Rusya ile ilişkilerdeki yumuşama bazı seçmen gruplarına hitap edebilir. Ya da muhalefet ve bazı halk grupları, Gürcistan'ın Batı ile olan yönelimini tehlikeye atacak şekilde, Rusya ile fazla yakınlaşmanın ülkenin bağımsızlığını ve egemenliğini zayıflatacağını düşünebilir. Batı'yla entegrasyon hedefine bağlı kalan Gürcistan için, Rusya ile fazla yakınlaşma, Batı müttefiklerinin güvenini kaybetmeye yol açabilir.

Gürcistan'ın Rusya ile ilişkilerindeki yumuşama politikası, ilerleyen yıllarda daha büyük zorluklarla karşılaşabilir. Özellikle Ukrayna'daki savaş ve Rusya'nın Batı karşısındaki tutumu bu dengeyi zorlaştırabilir (Cianciara, 2016). Batılı ülkelerin Rusya'ya uyguladığı yaptırımlar ve Rusya'nın uluslararası düzeydeki izolasyonu, Gürcistan'ı bu iki kutup arasında zorlu bir denge kurmaya zorlayabilir. Gürcü Rüyasının Rusya ile yumuşama politikası, pragmatik bir dış politika yaklaşımının ürünü olarak değerlendirilebilir. Ancak, bu politikaların kısa ve uzun vadede taşıdığı riskler, Gürcistan'ın Batı ile olan ilişkilerini nasıl etkileyebileceği konusunda önemli soru işaretleri oluşturacaktır. Rusya ile ilişkilerin iyileştirilmesi, Gürcistan için ekonomik faydalar sağlayabilirken, ulusal kimlik, halkın tepkileri ve dış politika tercihleri arasında dengeyi korumak zor bir görev olacaktır.

4. Yabancı Ajan Yasa Tasarısı (2023-2024)

"Yabancı Ajan Yasa Tasarısı"[4] bir ülkenin içinde faaliyet gösteren ve yurt dışından fon alan kişi veya kuruluşların, devlet nezdinde özel bir statüye tabi tutulmasını öngören bir yasal düzenlemedir. Bu tür yasaların temel amacı, resmi söyleme göre, "şeffaflık sağlamak" ve "yabancı müdahalesini engellemek" olarak sunulsa da, uygulamada genellikle sivil toplum kuruluşları (STK'lar), bağımsız medya ve muhalif çevreler üzerinde baskı kurmak için kullanılır.

Gürcistan'daki Yasa Tasarısı (2023–2024) ilk olarak Mart 2023'te Gürcü Rüyası Partisi tarafından parlamentoya sunulmuştur. Gürcistan'da faaliyet gösteren ve gelirinin %20'sinden fazlasını yurtdışından alan kuruluşların, Adalet Bakanlığı'na kayıt yaptırması ve kendilerini resmi belgelerde "yabancı etki ajanı" olarak tanımlaması gerekmekteydi. Yasaya uymayanlara para cezaları ve idari yaptırımlar öngörülmekteydi. Yasanın kamuoyundaki etkisi oldukça tartışmalıdır. Yasa tasarısı, 2023'te ülke çapında kitlesel protestolara neden olmuş ve ilk denemede geri çekilmiştir. 2024'te yeniden gündeme getirilmiş ve 8 Nisan 2024'te Parlamento'da ilk oylamada kabul edilmiştir. Yasa Rusya'daki benzer bir yasa ile neredeyse birebir aynı olması nedeniyle oldukça eleştirilmiştir. Rusya'da bu yasa, muhalif medya, STK'lar ve aktivistleri susturmak için sistematik biçimde kullanılmıştır. Gürcistan'da da benzer bir amaç güttüğü yönünde güçlü eleştiriler vardır. AB, yasayı ifade özgürlüğüne ve örgütlenme hakkına tehdit olarak nitelendirmektedir. Gürcistan'ın Avrupa entegrasyon süreciyle çeliştiği vurgulanmıştır. Kullanılan dilde "Yabancı etki ajanı" ifadesi, soğuk savaş dönemini çağrıştıran, olumsuz bir etiket taşımaktadır. Bu durum, yurtdışı destekli faaliyetleri suçlayıcı bir çerçeveye oturtmaktadır.

Sonuç olarak bu yasa tasarısı, Gürcistan'daki demokratik süreçler, sivil toplumun bağımsızlığı ve Avrupa ile bütünleşme hedefleri açısından oldukça kritik bir sembol haline gelmiştir. Yasa, sadece teknik bir düzenleme değil, aynı zamanda bir "siyasi niyet bildirimi" olarak da yorumlanmaktadır. Gürcistan'da iktidarın hangi normlara yaslandığı ve hangi normlardan uzaklaştığına dair güçlü bir işaret olması nedeniyle önemlidir.

5. Rusya'daki Yabancı Ajan Yasası ile Karşılaştırma

Rusya'da yabacı ajan yasası 2012 yılında kabul edilmiştir. Başlangıçta STK'lar için geçerliyken daha sonra medya, gazeteciler ve bireyler de kapsama alınmıştır. Yasa sonrası STK'ların çoğu ya kapatılmış ya da "yabancı ajan" etiketiyle itibarsızlaştırılmıştır. Bağımsız medya ve gazeteciler "ajan" olarak damgalanarak yurt dışına kaçmak zorunda kalmıştır. Gürcistan'daki yasa tasarısı, ifade ve kayıt yükümlülüğü açısından Rusya'dakinin neredeyse birebir kopyası olarak görülmektedir. Gürcistan'da uygulama henüz başlamamıştır. Ancak Rusya'da bu yasa bir baskı mekanizması haline geldiği için Gürcistan'daki sürecin nasıl seyir edeceği demokratik değerler anlamında tartışmalıdır.

[4] Gürcistan'da önceki dönemde meclisten geçemeyen (2024): "Yabancı Etki Şeffaflığı" yasa tasarısının yeniden düzenlenmiş hali. Aynı isimde farklı ülkelerde de yasalar düzenlenmiştir. Rusya örneği ile karşılaştırmalı incelenecektir.

Tablo 2

Yabancı Ajan Yasasının Rusya ve Gürcistan Karşılaştırması[5]

	Gürcistan	Rusya
Yasa Adı	Yabancı Etki Şeffaflığı Yasa Tasarısı (2024)	Yabancı Ajanlar Yasası (2012)
Amaç (Resmi)	Şeffaflık sağlamak, dış müdahaleyi engellemek	Ulusal güvenliği korumak
Hedef Grubu	Yurt dışından %20'den fazla fon alan STK, medya, bireyler	STK'lar, medya, bireyler
Etiketleme	"Yabancı etki ajanı"	"Yabancı ajan"
Uygulama Mekanizması	Adalet Bakanlığı üzerinden bildirim ve denetim	Adalet Bakanlığı ve İçişleri üzerinden sıkı denetim ve yargı
Yaptırım	Para cezaları ve tasfiye	Yüksek para cezaları, kapatma, cezai işlem
AB'nin Tepkisi	Adaylık sürecini tehdit eder nitelikte	Sürekli eleştiri, yaptırım uygulamaları
Söylemsel Yapı	Devlet egemenliği, yabancı müdahale	Batı ajanları

6. AB'nin Tepkisi ve Normatif Tutumu

Yabancı Ajan yasası yürürlüğe girmeden önce AB ile Gürcistan ilişkilerinde bazı uluslararsı gelişmeler meydana gelmiştir. Öncelikle Haziran 2022'de Avrupa Konseyi, Ukrayna ve Moldova'ya AB adaylık statüsü vermişken, Gürcistan'a belirli koşullar yerine getirilmediği sürece bu statüyü tanımamıştır (Tabatadze & Gigauri, 2025). Aynı ay içinde, Avrupa Parlamentosu Gürcistan hükümetini ülkede basın özgürlüğünü zayıflatmakla suçlayan bir karar almıştır. 2022-2023 yılları boyunca Avrupa Parlamentosu, Gürcistan hükümetini ve Bidzina İvanişvili'yi eski Cumhurbaşkanı Mihail Saakaşvili'yi hapiste kötü muameleye maruz bırakmakla suçlayan ve Saakaşvili'nin tıbbi sebeplerle yurtdışında tedavi edilmek üzere serbest bırakılması gerektiğini savunan bir dizi karar yayınlamıştır. Ayrıca, İvanişvili'ye yönelik yaptırımlar uygulanmasını talep etmiştir.

AB, Gürcistan'daki yasa tasarısına ilk eleştirisi, ifade özgürlüğü ve örgütlenme hakkını ihlal etmesi gerekçesiyledir. Ayrıca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olması, Gürcistan'ın AB üyeliği yolunda ilerlemesini doğrudan tehlikeye atmaktadır. Avrupa Parlamentosu milletvekilleri, bu yasa tasarısını "de facto otoriterleşmenin bir göstergesi" olarak nitelendirmektedir. Bu yasanın aynı isimle Rusya'da kabul edildiği ve Gürcistan hükümetinin bu yasadan esinlendiği görüşü akademide tartışılmıştır (Shyrokykh & Winzen, 2025). Gerçekten de Rusya'da 2011'deki hileli parlamento seçimlerinden sonra İnternet, Roskomnadzor (Federal Telekomünikasyon, Bilgi Teknolojileri ve Kitle İletişimi Denetim Servisi) tarafından sıkı bir şekilde denetlenmeye başlanmış ve rejim karşıtlarının faaliyetleri sınırlandırılmıştır. Bu süreçte getirilen en dikkat çekici iki düzenlemeden biri "Yabancı Ajan" Yasası (resmi adıyla: Rusya Federasyonu'nda Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Yabancı Ajan

[5] Gürcistan'daki yasa tasarısının Rusya ile benzer parametreler barındırdığına dair önemli karşılaştırmalı çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalar hukuki metin anlamında karşılaştırma, jeopolitik okuma yapan karşılaştırma ve kurumsal etkilere odaklanan karşılaştırma şeklinde 3 ana başlıkta toplanabilir. Metindeki tablo ise son başlık ekseninde bir tablo yapmayı amaçlamıştır. Bu doğrultuda tablo mevcut şu çalışmalardan derlenmiştir:
https://www.chathamhouse.org/2024/05/kremlin-behind-georgias-foreign-agents-law
https://www.hrw.org/news/2024/05/09/georgia-foreign-influence-bill-threatens-rights
https://eurasianet.org/far-from-fara-georgias-foreign-agent-law-controversy

Fonksiyonları Yürütmesine İlişkin Mevzuat Düzenlemeleri), STK'lar için damgalayıcı bir etiketleme süreci getirerek, kayıt gereklilikleri ve yabancı fonlara erişim kısıtlamaları getirmiştir.

Bu yasa tasarısı, yabancı fon alan STK'ların Gürcistan Adalet Bakanlığı'na "yabancı etki ajanı" olarak kaydolmasını ve gelirlerini raporlamasını zorunlu kılmaktadır. Bu yasaya uymayanlar beş yıla kadar hapis cezası ile karşı karşıya kalacaktır. Tasarıda "yabancı ajan" terimi kullanılmasa da, "yabancı etki ajanı" ifadesi kullanılarak yabancı fon alan STK'ların yabancı güçler için çalıştığı algısı yaratılmıştır. Gürcistan'daki STK'ların toplam gelirlerinin %20'sinden fazlasını yurtdışından alması halinde bu yasaya tabi olması önerilmiştir.

Haziran-Temmuz 2022'de, AB'nin Gürcistan'a aday ülke statüsü vermeyi reddetmesinin ardından geniş çaplı protestolar düzenlenmiştir. Bu protestolarda AB ile ilişkilerin seyrindeki mevcut olumsuzluk hükümetin başarısızlığı olarak görülmüş ve yönetimin bir geçici teknik hükümete devredilmesi talep edilmiştir. AB, yasa tasarısının, Gürcistan'ın AB üyeliği yolundaki hedefleriyle çeliştiğini vurgulamıştır. Protestolar devam ederken, AB, Gürcistan'ın Batı'ya yakınlaşmasını ve Avrupa değerlerini benimsemesini teşvik ettiğini ancak bu tür yasaların AB ile entegrasyonu zayıflatması anlamına geleceğini savunmuştur. Yasa tasarısının kabulü ile Gürcistan'ın Batı dünyası ile olan dış ilişkilerinin önemli ölçüde yıprandığı savunulabilir. Özellikle Batılı devletler, Gürcistan'ı Rusya'yla benzer politikalar izlemesi nedeniyle tekrar izlemeye almış ve bu da kısa vadede AB ile ilişkilerde durağanlık dönemi yaratmıştır. Gürcistan'daki iç muhalefet, yasa tasarısına karşı büyük protestolar düzenledi ve bu, hükümetin ülke içindeki demokratik duruşunun sorgulanmasına yol açmıştır. Bu durum, Batı'daki eleştirilerin daha da güçlenmesine sebep olmuştur. Yasa tasarısının gündeme gelmesiyle Gürcistan içinde, Batı yanlısı ve Rusya yanlısı gruplar arasındaki gerilimler daha da artarak hem iç siyasetteki kutuplaşmayı hem de ülkenin uluslararası algısını etkilemiştir. Bu doğrultuda Gürcistan'daki siyasi dengenin Avrupa yanlısı halk ile Rusya'ya yakın duran hükümet arasındaki gerilimle şekillendiği görülmektedir.

Gürcistan'ın resmi olarak Avrupa ile kurduğu bağların bazen zayıflaması hükümetin diğer güçlü alternatif olan Rusya ile uyumlu politikalar izleme eğilimini arttırmaktadır. Örneğin AB'nin Ukrayna'daki savaş nedeniyle Gürcistan'a karşı tutarsız bir politika izlemesi ve Gürcistan'ı eleştirdiği konu başlıkları, hükümetin AB karşısında yer alan politikalarını daha sesli dile getirmesine neden olmuştur. Bu da AB'nin Gürcistan üzerindeki etkisini zayıflatmış ve Avrupa yanlısı iç muhalefetin gücünü azaltmıştır (Tabatadze, 2022). Bu olayların sonuçlarının ne olacağı hâlâ belirsizdir. AB, Gürcistan'a yeniden baskı uygulamaya başlamış ve fonları askıya almıştır. Ülkede protestolar ve hükümet içindeki güç mücadeleleri devam etmektedir. Gürcistan'da ülkenin Avrupa mı yoksa Rusya mı ekseninde ilerleyeceğine dair iç siyasi mücadele, illiberal yasaların kaderini belirleyecektir. Bu durum, anti-demokratik yasaların yayılmasının büyük ölçüde iç siyasi dinamiklere ve halkın tepkisine bağlı olduğunu göstermektedir.

Özgürlük karşıtı yasaların yayılması, Rus hükümeti tarafından teşvik edilen otoriter normların yayılmasının bir örneği olarak değerlendirilmektedir. Birçok durumda, yasalar yalnızca genel anlamda değil, neredeyse birebir Rus modeli kopyalanarak kabul edilmiştir. Buna paralel olarak, son araştırmalar, Rusya'nın ahlaki ve kurumsal özgürlük karşıtlığının bölgedeki (ve ötesindeki) siyasi aktörler için önemli bir cazibe merkezi oluşturduğunu savunmaktadır. Kuşkusuz, Rusya ideolojik, kültürel, ekonomik ve siyasi açıdan bir odak noktası olmanın yanı sıra, AB'nin karşısındaki **bölgedeki** en büyük alternatif norm sağlayıcısıdır (Wales, 2017). Son yıllardaki kanıtlar göstermektedir ki, Rusya otokratik ve illiberal normları yaymaya ideolojik olarak yönelen, tutarlı bir strateji izleyen bir aktör olmaktan ziyade, komşu rejimleri esnek ve fırsatçı bir şekilde destekleyip zayıflatmaya çalışmaktadır. Rusya'nın tam ölçekli Ukrayna işgali, daha önce Moldova ve Gürcistan'a yönelik saldırıları ve ticaret savaşları gibi örnekler, Rusya'nın hedeflerine ulaşmak için zorlayıcı yöntemlerden kaçınmadığını açıkça göstermektedir. Rusya'nın STK karşıtı ve LGBT karşıtı politikaları bölgedeki ülkeler tarafından

muhtemelen bilinmektedir. Rusya, birçok ülkede önemli bir medya varlığına ve bu sayede belirli bir yumuşak güce sahiptir.

Bunun aksi bir görüş ise Rusya'nın bölgede demokrasi teşviki gücüne alternatif oluşturabilecek ölçüde doktriner bir ideolojik baskıda bulunamadığını öne sürer (Shyrokykh & Winzen, 2025, s. 5). Diğer bir deyişle SSCB ardılı devletlerde otokratik yayılım, demokratik yayılım kadar baskın değildir (Weyland, 2017, s. 1238). Bu da bir ölçüde demokratikleşme sürecinin, en azından başlangıçta, kolay ilerlemesini sağlamıştır.

Son yıllardaki kanıtlar göstermektedir ki, Rusya otokratik ve illiberal normları yaymaya ideolojik olarak yönelen bir stratejik aktör olarak, tutarlı bir şekilde komşu rejimleri zayıflatmaya çalışmaktadır. Özellikle protestolarla karşılaşıldığında, illiberal yasa önerileri sıklıkla başarısızlığa uğramıştır. Bu durum, hükümetlerin Rusya tarzı mevzuatları benimseme motivasyonunun büyük ölçüde iç siyasi dinamiklere ve uluslararası otokratikleşme baskısının sınırlılığına bağlı olduğunu göstermektedir.

Küçük devletlerin dış politikası değişime açıktır ve küçük geminin, çalkantılı jeopolitik sularda kimin tarafından yönlendirildiğine bağlı olarak şekillenmektedir (Kakachia vd, 2018, s. 814). Bu doğrultuda elde edilen sonuçlar, uluslararası demokratik aktörlerin, özellikle AB'nin, bu iki bölgede demokrasiyi koruma konusunda önemli bir rol oynayabileceğini göstermektedir. Gürcistan, Ukrayna ve Moldova'da anti-LGBT yasalarının kabul edilmemesinin arkasında, öncelikle AB ile yapılan ortaklık süreci ve vizesiz seyahat müzakereleri etkili olmuştur. Gürcistan'da 2023 yılında adaylık statüsü kazanma hedefi, bu tür yasaların benimsenmesini engellemiştir. Anti-STK yasalarının yayılma süreci de, AB üyelik hedefleri ve illiberal yasalara karşı kitlesel protestolar nedeniyle durdurulmuştur. Bu bağlamda, AB'nin iç politik mücadelelerde Avrupa yanlısı aktörleri destekleyerek illiberal mevzuatın yayılmasını engelleyebileceği görülmektedir. Ancak, Gürcistan örneği temkinli olunması gerektiğini göstermektedir.

Gürcistan vakası, şu soruları gündeme getirmektedir. AB'nin istikrarlı ve tutarlı bir baskı uygulamadığı durumlarda, sivil toplum hareketleri illiberal yasaların engellenmesi için yeterli olabilir mi? Halkın siyasi yönelimi Avrupa yanlılığı olmasına rağmen, hükümetler illiberal yasaları nasıl geçirebilmektedir? Gürcistan'daki süreç hala belirsizdir ancak bu örnek, ülkedeki iç politik dinamiklerin belirleyici rol oynadığını ve AB'nin tutarlı demokratik taleplerde bulunmasının kritik önem taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu bulgular, bir dizi önemli politika çıkarımı yapılmasını gerektirmektedir: AB ve diğer demokratik uluslararası aktörler, illiberal yasaları terk eden hükümetlerle olan iş birliğini cazip hale getirmeye devam etmelidir. Bu iş birliği, tutarlı bir koşulluluk politikası ile desteklenmelidir. Geçiş sürecindeki ülkeler, otokratikleşme ve illiberal yasaların yayılmasına karşı özellikle savunmasızdır. Bu nedenle, bu ülkelerin demokrasiyi koruma çabalarında öncelikli olarak desteklenmesi gerekmektedir. Pro-Avrupa sivil toplum hareketlerinin desteklenmesi kritik öneme sahiptir. Çünkü sivil toplum kuruluşları otokratikleşmeye karşı koyabilecek önemli aktörlerdir. Sonuç olarak, demokratik aktörlerin ve sivil toplum kuruluşlarının desteklenmesi, illiberal yasaların yayılmasını önleyebilecek kilit faktörlerden biridir.

7. Sonuç ve Öneri

Küresel siyasete dair son dönem gözlemler, illiberal aktörlerin yükselişte olduğunu ve genç demokrasilerin, özellikle post Sovyet devletlerin bu yükselişe dair demokratik savunmalarının zayıf olduğunu ortaya çıkarır. Özellikle Rusya gibi güçlü bir illiberal aktörden gelen askeri veya siyasal baskılar demokrasi direncini zayıflatması nedeniyle önemlidir. Yabancı Ajan yasası siyasal baskıya dair bu argümanı destekleyecek ampirik bir örnektir. Bu doğrultuda birkaç sonuca ulaşılmıştır. Öncelikle Gürcistan'ın Batı ile ilişkilerinde süreklilik olduğu iddiası desteklenmesi zor bir iddiadır. Çünkü Rusya ile ilişkilerin seyri AB ile ilişkilerin seyrini ters bir korelasyonda etkilemektedir. Dolayısıyla Gürcistan siyasetinde iki kutup arasındaki salınım varlığını korumaktadır ve dış politikada herhangi bir yöne dair süreklilik gözlemlenebilir değildir.

İkinci olarak otoriter eğilimler öncelikle siyasetçilerin söylemlerinde başlar ve hemen sonra kurumsal düzende demokrasi karşıtı değişiklerle devam eder. Gürcistan iktidar partisi tarafından teklif edilen "yabancı etki ajanı" yasası, demokrasi karşıtı unsurlar barındıran bir kurumsal düzenleme olmasıyla bunun bir örneğidir. Bu yasayla denge siyasetinin yönünün Rusya tarafına dönebileceği öngörüsü nedeniyle "Rus Tipi Yasa" propagandası eleştirilerinin yükselmeye başladığı gözlemlenmiştir. Kısa vadede dış politik rotanın Rusya'ya döndüğü yorumu yapılabilir; ancak orta vadede, denge siyasetini korumak zorunda olan bir ülke için tek bir rotanın rasyonel olmadığı bir gerçektir.

Yabancı Ajan yasası, ülkede kamuoyunu iktidar aleyhine harekete geçirmiştir. Siyaset bilimi açısından halk ayaklanmaları, sonuçları devrime kadar gidebilen, devlet düzenini derinden dönüştüren ve hatta devlet kurumlarını kalıcı olarak dağıtabilecek güçtedir. Halk ayaklanmalarının iktidar tercihlerinin aleyhinde sıklıkla gerçekleşmesi ve bu ayaklanmalar doğrultusunda sıklıkla değişikliklere gidilmesi, ülkenin kurumsal geleneği ve istikrarı açısından orta vadede sorun yaratabilir. Temsili demokrasinin halkın isteklerini yansıtması ne kadar önemli bir gerçek ise devlet kararlarının siyaset üstünde kurumsallaşması gerekliliği de aynı oranda bir gerçektir. Bu noktada Gürcistan'da öncelikle dış politika geleneği kurumsallaştırmalı ve politikasını özgüvensiz denge siyasetinden çıkarıp küresel konjonktürün stratejik ülkesi haline gelmesi üzerine kurgulamalıdır. İç politikada ise halkın doğrudan taleplerince şekillenerek kurumsal devlet geleneği oluşturamamış bir ülke konumundan kendini kurtarmalıdır.

Yabancı Ajan Yasası, Gürcistan'ın AB ile ilişkilerini ciddi şekilde etkileyerek, Batı'ya dönük politikalarını sorgulatmış ve iç siyasetteki kutuplaşmayı artırmıştır. AB, bu tasarının, Gürcistan'ın demokratikleşme yolundaki ilerlemesini engellediği ve Rusya ile olan ilişkileri daha da yakınlaştırabileceği endişesini taşımaktadır. Gürcistan, Batı ile olan ilişkilerini iyileştirme çabalarında zorluklar yaşarken, Rusya'ya karşı daha yakın bir duruş sergileme riskiyle karşı karşıyadır. Demokratikleşme sürecini tersine çevirme riski taşıyan bu tip kurumsal kararlar AB ile ilişkilerde Gürcistan'ın yerinde saymasına neden olabilir. Bu hem iç siyasette AB-Rusya çekişmesiyle ilerleyemeyen bir Gürcistan için demokrasi yorgunlukları yaratabilir hem de dış politikada stratejik adımlar atamayan edilgen ülke olarak kalmasına neden olabilir.

Her ne kadar AB'ye (demokrasiye yakınlaşma olarak görülen somut adım) resmi olarak üye olmasa da demokratikleşme sürecinin umut vadeden ülkelerinden biri olarak Gürcistan'ın popülist siyasetin ekseninde Rusya'ya yakınlaşması, uzun vadede ideolojik bir derinlik barındırmamaktadır. Gürcü Rüyası Partisi pragmatik ve kısa vadeli çıktılar üzerinden geliştirdiği siyaset yapma tarzıyla AB ile ilişkilerinde illiberal bir refleks geliştirmiş ve Rusya burada yalnızca yine pragmatik bir alternatif olarak konumlanmıştır. Parti ideolojik unsurlarını Gürcistan'ın ulusal çıkarlarına dayandırırsa ve bunu kamuoyuna açıklayabilirse ürettiği politikası da destek bulabilir. Ancak son olaylar ve uzun süredir devam eden halk protestoları, bu beklentiyi tersine çevirmiş görünmektedir. Bu durum Yabancı Ajan Yasası'nın Gürcistan'ı benzer Post Sovyet ülkelerinde yaşanan demokratik erozyon sürecinin yeni bir örneği haline getirmeye başlamıştır.

Kaynakça

Civil.ge. (2023, February 23). EU is concerned by the draft law on foreign agents. https://civil.ge/archives/526927

Caliskan, O. (2023). Democratic backsliding in Georgia and the role of the rivalry between the Georgian dream and the united national movement. *Journal of Liberty and International Affairs*, *9*(2), 385-397

Chatham House, https://www.hrw.org/news/2024/05/09/georgia-foreign-influence-bill-threatens-rights Erişim Tarihi: 04.07.2025

Cianciara, A. K. (2016). 'Europeanization' as a legitimation strategy of political parties: the cases of Ukraine and Georgia. *Southeast European and Black Sea Studies, 16*(3), 391–411. https://doi.org/10.1080/14683857.2016.1201984

Commision.Europa.Eu. 2024. EU enlargement. https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/eu-enlargement_en. (Accessed February 4, 2024).

Davtyan, E. (2024). Pro-Western or pro-Russian? Elections, foreign policy and inter-party rivalry in Georgia. *Journal of Contemporary European Studies*. 1-13 https://doi.org/10.1080/14782804.2024.2382158

Human Rights Watch, https://www.hrw.org/news/2024/05/09/georgia-foreign-influence-bill-threatens-rights Erişim Tarihi: 04.07.2025

Kakachia, K., Minesashvili, S., & Kakhishvili, L. (2018). Change and continuity in the foreign policies of small states: Elite perceptions and Georgia's foreign policy towards Russia. *Europe-Asia Studies*, *70*(5), 814–831. https://doi.org/10.1080/09668136.2018.1480751

Kaya Karabulut, S. (2022a). Gürcistan'ın siyasal dönüşümü: Bağımsızlıktan günümüze. *Akademik Düşünce Dergisi*, *6*, 37–53. https://doi.org/10.53507/akademikdusunce.1192059

Kaya Karabulut, S. (2022b). Gürcistan demokrasisine dair bir tartışma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 14*(2), 141–148. https://doi.org/10.52791/aksarayiibd.1085740

Kakhishvili, L. (2021). Towards a two-dimensional analytical framework for understanding Georgian foreign policy: How party competition informs foreign policy analysis. *Post-Soviet Affairs*, *37*(2), 174–197. https://doi.org/10.1080/1060586X.2020.1869455

Kamilsoy, N. (2025). Foreign funding, accountability and contention: Exploring self-regulatory practices in Georgian civil society. *Contemporary Politics.* 1-22 https://doi.org/10.1080/13569775.2025.2450870

Lomsadze G. (2023). Far from FARA? Georgia's foreign agent law controversy. Eurosianet. https://eurasianet.org/far-from-fara-georgias-foreign-agent-law-controversy

Shyrokykh, K., & Winzen, T. (2025). International actors and democracy protection: Preventing the spread of illiberal legislation in Eastern Europe nd Central Asia. *Democratization*, 1–23. https://doi.org/10.1080/13510347.2025.2461463

Silagadze, G. (2020). Is Georgian populism eurosceptic. *European Journal of Political Research, 49*(6), 787–817.

Tabatadze S. (2021). Party-based Euroscepticism: The case of Georgia. Demokratizatsiya. *The Journal of Post-Soviet Democratization, 30*(2), 239–60.

Tabatadze, S., & Gigauri, N. (2025). Eurosceptic games in The EU candidate states: The case of Georgia, *Southeast European and Black Sea Studies*. https://doi.org/10.1080/14683857.2025.2473171

Tsuladze, L., Abzianidze, N., Amashukeli, M., & Javakhishvili, L. (2024). De-Europeanization as discursive disengagement: Has Georgia "got lost" on its way to European integration? *Journal of European Integration*. 297-319 https://doi.org/10.1080/07036337.2023.2278072

Wales, O. (2017). Georgian far-right nationalism and the Russian factor. Regional dialogue. December 18.

Weyland, K. (2017). Autocratic diffusion and cooperation: The Impact of interests vs. ideology. *Democratization*, *24*(7), 1235–1252. https://doi.org/10.1080/13510347.2017.1307823

Makale Bilgi Formu

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yapay Zeka Bildirimi: Bu makale yazılırken hiçbir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.